

POLITIKERSPØRGSMÅL

Spørgsmål nr.: RR-018-25

Dato: 3. februar 2025

Stillet af: Marianne Gerner Friis-Mikkelsen (C)

Besvarelse udsendt den: 7. marts 2025

Gynækologiske undersøgelser

Spørgsmål:

Er det i dag almen praksis at "familielægen" (altså borgers almen praktiserende læge) ikke foretager gynækologiske undersøgelser (og celleprøve) f.eks. et årligt tjek, men henviser til speciallæge, gynækolog? (hvad siger overenskomsten herom?).

Har hørt fra flere patienter, at de henvises til gynækolog af deres læge, selvom der ikke er specielle årsager.

Svar:

Praktiserende læger i almen medicin foretager gynækologiske undersøgelser, herunder også celleprøver i forbindelse med screening for livmoderhalskræft.

Det fremgår af Overenskomst om almen praksis, at den praktiserende læge er forpligtet til at bistå regionen i gennemførelse af en forsvarlig økonomi med hensyn til de sygehjælpsudgifter, som er afhængige af lægens ordinationer, herunder henvisning til fx speciallæger i gynækologi.

Det vil sige, at en praktiserende læge kun bør henvise til speciallæge i gynækologi, når lægen vurderer, at undersøgelse og behandling kun kan foretages af en speciallæge i gynækologi, eller hvis den praktiserende læge ikke kan tage fx en celleprøve på grund af sygdomsrelateret eller anatomiske forhold.

Regionsadministrationen har sammenlignet data for perioden 2021 - 2023 for antallet af udførte celleprøver og spiralopsætninger i Region Hovedstaden, som både varetages i almen praksis og gynækologisk speciallægepraksis. Indikationen for hvornår det varetages i almen praksis og speciallægepraksis er dog forskellig.

Udviklingen viser, at

- Antallet af celleprøver er faldende i såvel almen praksis som gynækologisk speciallægepraksis. Tendensen ses også i resten af landet.
- Antallet af spiralopsætninger er faldende i almen praksis (ydelsen omfatter også isætning af p-stav)
- Antallet af spiralopsætninger i gynækologisk speciallægepraksis er faldet fra 2021 til 2023.
- Antallet af opsatte spiraler er meget højere i gynækologisk speciallægepraksis, end det er i almen praksis. Region Hovedstaden har med 49 speciallægepraksis (heraf 41 fuldtidspraksis) mere end halvdelen af landets praktiserende gynækologer. Der ses en tendens til, at spiraloplægning i Region Hovedstaden i højere grad varetages i gynækologisk speciallægepraksis end i de øvrige regioner jf. nedenstående tabel:

	<i>Spiraler opsat i gynækologisk praksis</i>				<i>Spiraler opsat i almen praksis</i>			
Region	2021	2022	2023	Udvikling i %	2021	2022	2023	Udvikling i %
Hovedstaden	19.471	17.606	16.992	-13	8.770	7.888	7.008	-20
Midtjylland	8.789	8.514	8.545	-3	11.298	10.424	9.343	-17
Nordjylland	2.707	2.910	2.685	-1	4.338	3.995	3.492	-20
Sjælland	5.315	4.850	4.546	-14	4.121	3.930	3.503	-15
Syddanmark	7.922	7.565	6.668	-16	7.202	6.653	5.844	-19

(Egen læge) ydelse 2144 - Vejledning i svangerskabsforebyg. metoder ved indlæg. af spiral eller implanon

(Gynækolog) ydelse 3133 - Opsætning af spiral u./m. dilatation

Regionernes Lønnings-og Takstnævn og Foreningen af Praktiserende Speciallæger moderniserer løbende specialerne under speciallægeoverenskomsten herunder gynækologisk speciallægepraksis. Ved en modernisering sikres, at

ydelsesbeskrivelserne inden for et speciale afspejler den løbende, faglige udvikling, der sker på området.

Der har i forbindelse med moderniseringen af gynækologisk speciallægepraksis, som træder i kræft den 1. april 2025, været et særligt fokus på at tydeliggøre målgruppen for celleprøver og spiraloplægning i speciallægepraksis. Der vil i forbindelse med moderniseringens ikrafttræden den 1. april 2025 blive udsendt et PraksisNyt til almen praksis i Region Hovedstaden med information om præciseringerne.

For så vidt angår celleprøver, fremgår det af tal fra Region Hovedstadens Patologiafdeling, at ca. 70% af samtlige celleprøver tages i almen praksis, 23% hos gynækologiske speciallæger, mens de resterende ca. 7% udgøres af prøver taget fra hospitaler i regionen, Færøerne og Grønland. Tallene er fra 2023, idet tallene for 2024 først foreligger juni 2025.

Der er ikke dokumentation for at sige, at almen praksis henviser for meget til gynækologisk speciallægepraksis. Der er dog langt flere gynækologer i Region Hovedstaden med færre patienter pr. gynækolog end i de øvrige regioner, hvilket fremgår af nedenstående tabel.

Antal kvinder per kapacitet fordelt på region per 1. juni 2024:

Region	Kvinder
Hovedstaden	20.075
Midtjylland	68.200
Nordjylland	88.454
Sjælland	43.122
Syddanmark	41.952

Kilde: Danmarks Statistik. Kvinder i alderen 10 - 110+ år.

Det er dermed også lettere at henvise til gynækologisk speciallægepraksis. Samtidig er der på hovedfunktionsniveau et overlap mellem, hvad der kan varetages i speciallægepraksis og på hospital. Hvorvidt der i højere grad henvises til hospital i de andre regioner sammenlignet med Region Hovedstaden vides ikke.